

Årsrapport for 2018

Artsdatabanken

Innhald

I. Styremelding 2018	4
II. Introduksjon til verksemda og hovudtal	6
Verksemda og samfunnsoppdraget	6
Mandat, formål og oppgåver	6
Hovudtal frå verksemda	7
Styret	8
Forvaltingsbrukargruppe	8
Strategi	8
Organisering	9
Tillitsvalde	9
Lokalisering	9
III. Aktivitetar og resultat i 2018	10
Overordna resultatdel	10
Detaljert resultatdel	11
Tilstand og utvikling i norsk natur	11
Framande arter	11
Norsk raudliste for naturtypar	11
Risikovurderingar og raudlistevurderingar	12
Infrastruktur for dataflyt og formidling	12
Økologisk grunnkart	12
Natur i Noreg	13
Artskart	13
Artsobservasjonar	14
GBIF	14
Norsk marint datasenter (NMDC)	14
Teknisk utviklingsarbeid med infrastruktur	14
Namn og taksonomi	15
Ny kunnskap	16
Artsprosjektet	16
Arter på nett	17
Eigenskapsbank	17
Relevant forskingsaktivitet	17
Kommunikasjon	17
Eksponering	17

Store lanseringar	17
Internasjonal aktivitet	18
Internasjonal aktivitet om framande arter	18
GBIF	18
Organisasjon	18
Lokale	18
Organisasjonsutvikling	19
Administrative fellesløysingar hjå miljøetatane	19
IV. Styring og kontroll i verksemda	19
V. Vurdering av framtidsutsikter og risiko	20
Fagleg sjølvstende	20
Oppgåver, ressursar og utfordringar	20
Økonomirapportering	20

I. Styremelding 2018

Styret har lagt Klima- og miljødepartementet (KLD) sitt mandat av 21.12.2017 til grunn for styring av arbeidet: «Artsdatabanken er en nasjonal kunnskapsbank om naturmangfold i Norge.

Artsdatabankens viktigste oppgave er å forsyne samfunnet med oppdatert og lett tilgjengelig kunnskap om naturtyper, arter og populasjoner (genetisk variasjon).» Mandatet vart revidert og bestemt av Regjeringa ved kongeleg resolusjon av 31.8.2018. I formålet til Artsdatabanken kom det eit tillegg som lyder: «Artsdatabanken skal ha en fri og uavhengig stilling i alle faglige spørsmål.» Samstundes med mandatet fekk Artsdatabanken også nytt styre frå 1.9.2018.

Styreleiar har vore rådspurt i KLD sitt arbeid med mandat og styreoppnemning. Det gamle styret hadde tre styremøte i 2018 og det nye styret har hatt to styremøte i 2. halvår. I tråd med mandatet oppnemnde KLD i 2018 ei rådgjevande forvaltningsgruppe for Artsdatabanken. Dette organet har hatt eitt møte i 2018 og har oppnemnt eitt styremedlem.

Ny strategisk plan for Artsdatabanken for perioden 2018-2022 vart vedteken av det nye styret i møte 3. okt. 2018. Sidan den strategiske planen først vart vedteken i oktober, er denne årsrapporten utforma etter inndeling av den førre strategiske planen.

Styret har hatt fokus på prioriteringar i KLD sitt tildelingsbrev for 2018. Det er lagt særleg vekt på arbeidet med ny Framandartsliste, ny Raudliste for naturtypar, Økologisk grunnkart og oppbygging av administrative funksjonar i Artsdatabanken som sjølvstendig, bruttobudsjettert verksemd.

Administrasjonen har etablert eigne administrative organ og rutinar som sjølvstendig bruttobudsjettert verksemd, m.a. etablering av team, samarbeidsorgan med fagforeiningane og policydokument om lønsutvikling, HMS, beredskap og rapporteringsrutinar.

Arbeidsoppgåver og ressursbruk i 2018 har vore godt forankra i styrevedtak om årsplan og budsjett. Måloppnåinga har vorte rapportert kontinuerleg til styret gjennom året og styret er godt nøgd med administrasjonen si planmessige utvikling av verksemda.

Styret er godt nøgd med sakførebuingar, økonomistyringa, oppfølging av vedtak i styret og resultatoppnåing i 2018. Artsdatabanken har gjennomført prosessen med leige av nye lokale og flytta inn i nye lokale i Pirsenteret i slutten av juni. Styret er nøgd med at Artsdatabanken no har tidsmessige lokale med gode funksjonar, innafor arealrammene for statlege verksemdar og til kostnader på linje med tidlegare leigeprisar.

Artsdatabanken sin økonomi er tilfredsstillande sett i lys av oppgåvene i 2018. Overførte midlar frå overdraging av verksemda frå KD til KLD har i budsjettåret vorte nytta til dei formål som opphøveleg var tiltenkt.

Av fleire viktige milepælar og leveransar i 2018 vil styret spesielt trekkja fram at Artsdatabanken i same året har levert følgjande:

- Ferdigstilling og publisering av ny Framandartsliste for Noreg på planlagt dato 5.-6. juni 2018 og omfattande oppfølging av resultata i etterkant.
- Ferdigstilling og publisering av ny Raudliste for naturtypar på planlagt tidspunkt 21. november 2018.
- Avklarte roller i det økologiske grunnkartet og god framdrift i arbeidet med å etablere den tekniske infrastrukturen.

- Artsdatabanken har gjennomført ei rad naudsynnte administrative reorganiseringar i 2018, dette er gjennomført parallelt med gjennomføringa av kjerneoppgåvene.

Dette er produkt og tenester som har stor verdi både for Artsdatabanken sine brukarar innan forvaltning, forskning og ålmenta. Resultatoppnåingane er gode døme på samarbeidet mellom Artsdatabanken, kunnskapsprodusentane og styresmaktene. Eit vidare godt samarbeid med kunnskapsprodusentar og brukarar er grunnlaget for Artsdatabanken sitt arbeid og dei resultata som er oppnådd.

Styret vil trekkje fram potensialet i å vidareutvikle Artsdatabanken sitt samfunnsoppdrag, spesielt innan arbeid med infrastruktur og bruk av teknologiske nyvinningar i oppgåveløysingane. Potensialet for effektivisering ved automatisert datafangst basert på ny teknologi vil auke volum og kvalitet og vil styrke Artsdatabanken si rolle som kunnskapsformidlar vesentleg.

Styret ser fram til vidare god dialog med KLD, andre relevante styresmakter og kunnskapssektoren om framtidig organisering av og innhald i Artsdatabanken sitt samfunnsoppdrag.

Trondheim, 19. februar 2019

Bror Yngve Rahm

Rune Moe

Torborg Berge

Sonja Elin Kleven Jakobsen

Kristoffer Bøhn

Snorre Henriksen

II. Introduksjon til verksemda og hovudtal

Verksemda og samfunnsoppdraget

Artsdatabanken er ein nasjonal kunnskapsbank for naturmangfald og har som hovudoppgåve å formidle oppdatert informasjon om arter og naturtypar og gjere den lett tilgjengeleg. Gjennom innsamling, systematisering og formidling av kunnskap, byggjer Artsdatabanken bruer mellom vitskap og samfunn.

Totalbudsjettet for Artsdatabanken i 2018 var på 97,5 mill. kr.

Artsdatabanken administrerer Artsprosjektet på vegne av KLD. Vi har også omfattande oppgåver knytt til etablering av infrastruktur for å lagre og formidle data om arter, naturtypar og miljøvariablar som ledd i KLD sitt arbeid med Økologisk grunnkart. Dette arbeidet er utført i samarbeid med Miljødirektoratet som har leia arbeidet.

Mandat, formål og oppgåver

Artsdatabanken er ein nasjonal kunnskapsbank om naturmangfald i Noreg. Artsdatabanken si viktigaste oppgåve er å forsyne samfunnet med oppdatert og lett tilgjengelig kunnskap om naturtypar, arter og populasjonar (genetisk variasjon). Artsdatabanken skal ha ei fri og uavhengig stilling i alle faglige spørsmål.

Artsdatabanken har ansvar for å:

- Innhente, vidareutvikle, kvalitetssikre og gjere tilgjengeleg kunnskap om arter og natur i Norge (NiN)
- Drifte og vidareutvikle karttenester for arter og natur i Noreg (NiN).
- Bidra i utvikling av økologisk grunnkart
- Foreta jamlege revisjonar av norsk raudliste for arter og norsk raudliste for naturtypar
- Foreta jamlege revisjonar av økologisk risiko for framande arter i Noreg
- Administrere Artsprosjektet som skal styrke kunnskapen om artsmangfaldet i Noreg i hht eige mandat
- Utføre oppgåver som er i tråd med Artsdatabanken sitt formål
- Drifte og vidareutvikle infrastruktur for kunnskap om arter og økologi
- Vere ein aktiv aktør i relevante fora, både nasjonalt og internasjonalt

Artsdatabanken skal ikkje sjølv gjennomføre kartlegging i felt, samle inn biologisk materiale, eller ha forskingsoppgåver. Artsdatabanken skal ikkje ha forvaltingsoppgåver ut over det som er omtalt i mandatet.

Hovudtal frå verksemda

Nøkkeltal	2018
Årsverk (netto)	26
Tilsette	30
Samla tildeling (mill. kr) over 1411 og 1410.21	97,5
Driftsutgifter (mill. kr)	47,4
Herav lønn (%)	49,4

Volumtal	2018
Talet på ekspertar som har delteke i arbeidet med Framandartslista	52
Talet på ekspertar som har delteke i arbeidet med Raudlista for naturtypar	36
Talet på økter på nettsida Artsdatabanken.no	480 000
Talet på økter på Artskart, inkl. trafikk på WMS og API	444 000
Talet på økter på Artsobservasjonar	1 160 000
Talet på artsfunn i Artskart (mill.)	28
Talet på primærdatabaser som leverer data til Artskart	188
Talet på norske institusjonar som leverer data til Artskart	36
Talet på rapportørar som legg inn data i Artsobservasjonar	12 500
Talet på rapportørar som har lagt inn meir enn 100 artsfunn i Artsobservasjonar	3 045
Talet på artsfunn i Artsobservasjonar (mill.)	20,8
Talet på nye arter funne gjennom Artsprosjektet 2009-2018	2900
Talet på nye arter funne i 2018 i Artsprosjektet	350
Talet på arter publisert i Arter på nett	2420
Talet på arter i Artsnamnebasen (funne i Noreg)	46 886
Talet på nordsamiske artsnamn	2864

Styret

Styret frå 2017 vart sitjande fram til KLD oppnemnde nytt styre for Artsdatabanken frå 1.9.2018. Det ny styret hadde 31.12.2018 følgjande 7 medlemmer:

Styremedlem

Bror Yngve Rahm, Norsk industri (styreleiar)
 Vigdis Vandvik, Universitetet i Bergen (nestleiar)
 Rune Moe, Noregs Vassdrags- og Energidirektorat
 Sonja Elin Kleven Jakobsen, Noregs fiskarlag
 Torborg Berge, Sandnes kommune
 Kristoffer Bøhn, Sabima
 Snorre Henriksen, Artsdatabanken

Vara

Iulie Aslaksen, Statistisk sentralbyrå
 Rolf A. Ims, UiT Norges arktiske universitet
 Astrid Brekke Skrindo, Statens vegvesen
 Nils Bøhn, Noregs skogeigarforbund
 Bård Bredesen, Oslo kommune
 Maja Aarønæs, Sabima
 Lisbeth Gederaas, Artsdatabanken

Rune Moe og Astrid B. Skrindo er oppnemnde av forvaltningsbrukargruppa for Artsdatabanken.

Styret har det overordna ansvaret for verksemda. Styret skal vedta årlege planar og budsjett for verksemda og godkjenne årsrapportar inkl. rekneskap. Styret har også ansvar for at årsrapport med rekneskap for føregåande år samt budsjettforslag for komande år vert sendt over til KLD med kopi til Riksrevisjonen.

Forvaltningsbrukargruppe

KLD har oppnemnd følgjande medlemmer i forvaltningsbrukargruppe for Artsdatabanken:

Medlem

Kristin Nordli, Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 Rune Moe, Noregs Vassdrags- og Energidirektorat
 Astrid Brekke Skrindo, Statens vegvesen
 Anne Kjos Veim, Fiskeridirektoratet
 Ivar Ekanger, Landbruks- og matdepartementet
 Yngve Svarte, Miljødirektoratet

Vara

Daniel Hesby Mathé, Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 Anne Johanne Kråkenes, Noregs Vassdrags- og Energidirektorat
 Arne Heggland, Statens vegvesen
 Gunnstein Bakke, Fiskeridirektoratet
 Linn Viken Bøe, Landbruks- og matdepartementet
 Anne Sundbye, Miljødirektoratet

Artsdatabanken har hausten 2018 hatt eitt møte med denne gruppa.

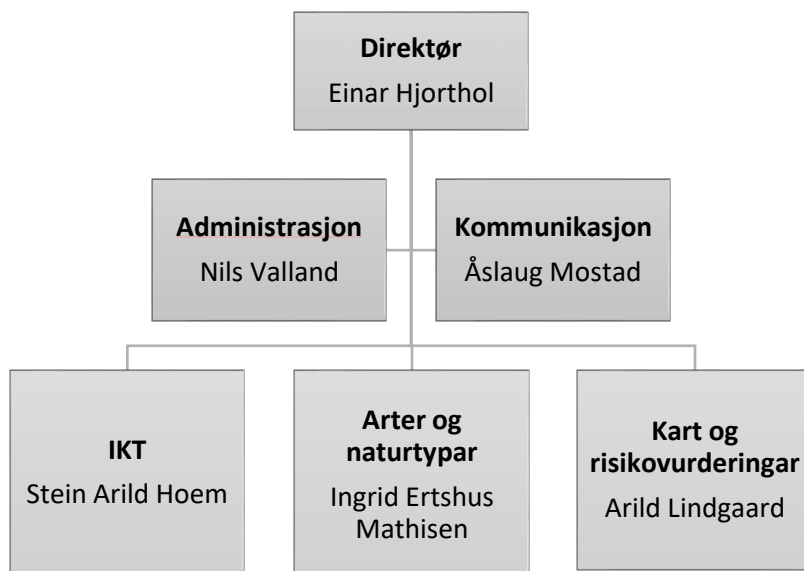
Strategi

Både dei tilsette og styret har gjennom året delteke i prosessen med å utforme ein ny strategisk plan for 2018-2022. Ny strategisk plan vart vedteken av styret 3.10.2018 og vil vera førande for verksemda frå 2019.

Organisering

Artsdatabanken har i 2018 vore underlagt KLD. Departementet har hatt det overordna ansvaret for Artsdatabanken sitt mandat, oppnemning av styre og løyving av årleg budsjett.

I 2018 har Artsdatabanken gjennomført omorganisering. Det er etablert team for dei ulike oppgåvene. Organisasjonen ser slik ut:

Artsdatabanken hadde pr. 31.12.2018 30 tilsette. Grunna mellombels vakansar og tilsette i reduserte stillingar stod dei tilsette for netto 26 årsverk.

Gjennom året har det vore 6 innleigde konsulentar som gjennom tenestekjøp har utført programmeringsoppgåver saman med egne IKT-utviklarar.

Tillitsvalde

Representant for Akademikarane: Øyvind Bonesrønning

Representant for Tekna: Torstein Altin

Representant for UNIO: Lisbeth Gederaas

Representant for LO Stat: Åshild Stolsmo Viken

Dei tillitsvalde har delteke i organisasjonsarbeid i Samarbeidsforum og i førebuingane til lokalt lønsoppgjær. Oppgjæret i 2018 vart gjennomført i KLD og hovudorganisasjonane.

Lokalisering

Artsdatabanken si framleige i leigeavtalen til NTNU i NINA-bygget vart avslutta i juni 2018. I samarbeid med Statsbygg vart det innhenta tilbod frå utleigeara i Trondheim. Det beste tilbodet kom frå E. C. Dahls Eigedom. Det vart difor skrive leigekontrakt for Artsdatabanken sine nye lokale ved Pirsenteret

III. Aktivitetar og resultat i 2018

Overordna resultatdel

Artsdatabanken har i juni 2018 ferdigstilt og publisert økologisk risikovurdering av framande arter. Arbeidet var organisert, leia og publisert av Artsdatabanken, men sjølve risikovurderinga vart utført av oppnemnde ekspertar frå ulike fagmiljø på basis av eigen fagvegleiar og metodikk.

Artsdatabanken har hatt eit godt samarbeid med Vitskapskomiteen for mat og miljø (VKM).

Framandartslista, som ho no heiter, har fått god mottaking av brukarmiljøa og styresmaktene. Den norske metodikken og IKT-verktøyet vert òg nytta i Sverige i deira første risikovurdering av framande arter.

Artsdatabanken har i 2017 og 2018 arbeidd med Raudliste for naturtypar. Arbeidet var organisert og leia av Artsdatabanken, men sjølve risikovurderinga vart utført av oppnemnde ekspertar frå ulike fagmiljø. Metodikken er i samsvar med IUCN sine nye retningslinjer. Typeinndelinga er basert på systematikken i Natur i Noreg (NiN). Raudlista for naturtypar vart ferdigstilt og publisert 21. november 2018, og fekk stor merksemd i media og hjå ulike brukarmiljø.

Røynslene frå risikovurderingane av framande arter og Raudlista for naturtypar avdekkar at det no er naudsynt med revisjon av arbeidsmåte og arbeidsdeling mellom Artsdatabanken og institusjonane som har leiarar og medlemer i ekspertkomiteane. Artsdatabanken har starta ei vurdering av dette og vil kome med tilrådingar for desse sykliske prosessane i 2019.

Artsdatabanken har i samarbeid med Naturhistorisk Museum arbeidd vidare med NiN, mellom anna med brukarretteleiing og kurs i naturkartlegging. Vitskapleg råd for NiN er no reetablert, dette rådet vil bidra til vidareutviklinga av NiN og medverka til forankring av arbeidet i dei vitskaplege miljøa. Behovet for vidareutvikling har vore tema i dialog med sentrale brukarar.

Arbeidet med økologisk grunnkart (ØG) vert leia av Miljødirektoratet. Artsdatabanken har ansvar for infrastruktur for dataflyt, mobilisering og etablering av viktige kartlag. Artsdatabanken har òg gjeve fagleg støtte til kartlegging av natur. Artsdatabanken har etablert ein pilot av ei kartløyising (NiN-kart) med fleire kartlag. Landskapstypar, kartlagde naturtypar, arter og fleire miljøvariablar vert no tilgjengelege. Vi arbeider også vidare med ulike distribusjonsløyisingar, mellom anna i nettstaden Geonorge.no, for formidling av innhaldet til brukarar.

Artsprosjektet har òg i 2018 kome med mykje ny kunnskap om dårleg kjende arter. Frå 2009 og fram til i dag er det funne nærare 2900 nye arter for Noreg, derav rundt 350 nye arter frå kartleggingsprosjekt som vart avslutta i 2018. DNA-strekkoding i NorBOL-nettverket har løfta kunnskapsgrunnlaget om norske arter vesentleg. Forskarskulen i biosystematikk (ForBio) har styrka og vidareutvikla kompetansen og kapasiteten i dei taksonomiske fagmiljøa i Noreg.

Artsobservasjonar er framleis ein stor suksess og hadde ved årsskiftet nærare 20 mill. observasjonar, Artsdatabanken har i 2018 lagt stor vekt på arbeidet med kvalitetssikring av artsfunna.

Arbeidet med Raudliste for arter skulle vore starta opp i 2018 for publisering i 2020. Kapasiteten i Artsdatabanken, med to andre store lanseringar i 2018, har gjort det naudsynt med utsetjing.

Artsdatabanken har gjennomført ei rad administrative reorganiseringar i 2018 parallelt med gjennomføringa av kjerneoppgåvene.

Detaljert resultatdel

Tilstand og utvikling i norsk natur

Hovudmål: Artsdatabanken skal vere sentral i formidlinga av tilstand og utvikling i naturmangfaldet.

Framande arter

Artsdatabanken sitt arbeid med økologisk risikovurdering av framande arter vart lansert 5. juni 2018 og fekk stor interesse hjå forvaltingsstyresmakter, næringsaktørar og andre brukarar. I forkant av lanseringa vart det vedteke å endra namn frå «Svartelista» til «Framandartslista», då omgrepet Svartelista ofte fører til mistydingar. Framandartslista er eit meir dekkande namn for det arbeidet vi gjer og er betre harmonisert med internasjonal omgrepsbruk om framande arter.

Vurderinga av kva økologisk risiko dei framande artene har, er utført av 52 ekspertar frå 14 ulike forskingsmiljø, fordelt på 12 ekspertkomitéar. Røynslene frå arbeidet er prega av forseinkingar i komiteane og sterkt behov for tiltak frå Artsdatabanken med omsyn til kvalitet. Førabels resultat vart lagt ut for offentleg innsyn i desember 2017. Responsen var stor, 174 personar kom med merknader og nye opplysningar. Nokre av desse auka kunnskapsgrunnlaget. Offentleg innsyn før dei endelege vurderingane vert fastlagt har ført til større legitimitet av Framandartslista.

Artsdatabanken har hatt samarbeid med Vitskapskomiteen for mat og miljø (VKM) og Framandartslista var presentert på eit felles arrangement. Gjennom året er arbeidet med framande arter gjort greie for på ulike arenaer, både på konferansar og i møte. Det har vore mykje mediemerksemd i alle kanalar og det er gjort greie for metodikken og kunnskapsgrunnlaget særskilt ovanfor sentrale næringsaktørar. ArtDatabanken i Sverige har brukt den norske metoden (GEIAA) og Artsdatabanken har drifta deira framandartsbase i den første svenske risikovurderinga av framande arter.

Norsk raudliste for naturtypar

Hausten 2017 vart 9 ekspertkomitéar, med til saman 36 medlemmer, etablert for å revidere Norsk raudliste for naturtypar. IUCN sin metodikk (kategoriar, kriterier og retningslinjer) vart lagt til grunn for arbeidet. Det har vore naudsynt å tilpassa retningslinjene for fastsetjing av vurderingseiningar til Natur i Noreg (NiN) som typesystem.

For å kalibrere bruken av kriteria, bruken av kunnskapsgrunnlaget og krava til dokumentasjon var det naudsynt både å gjennomføre felles komitésamling og møte med enkelte av komitéane. Mange komitéar kom seint i gang og dette hadde følgjer for den vidare framdrifta. Arbeidet med å fastsetja vurderingseiningar skulle vore ferdig 14. april og raudlistevurderingane skulle vore ferdige 15. juni for offentleg innsyn. Forseinkingar i fleire komitear og variabel kvalitet på arbeidet medførte at Artsdatabanken måtte utsetja innsynet til 17. september. Innsynet for marint gruntvatn vart utsett til 12. november. Det kom over 30 innspel frå ulike fagmiljø på dei førebels raudlistevurderingane, fleire av desse medførte endringar i konklusjonane i komiteane.

På grunn av manglande kapasitet var det krevjande for Artsdatabanken å fullføre arbeidet, men Raudlista for naturtypar vart lansert 21. november. Frammøtet på lanseringsarrangementet var særskilt godt og resultata vart godt mottekne av brukarar i forvaltningsstyresmaktene.

Risikovurderingar og raudlistevurderingar

"Norsk rødliste for arter og naturtyper, samt risikovurderinger av fremmede arter, oppdateres jevnlig..» Meld. St. 14 (2015-2016). I instruksen frå KLD er dette eksplisitt formulert slik: «I tillegg til dette har Stortinget besluttet at oppdatering av arter og naturtyper og fremmedartslista skal skje slik at alle artsgrupper og naturtyper blir gjennomgått hvert 5.år. jf. anmodningsvedtak nr 679, 23.mai 2016.»

Ein revisjon av Raudlista for arter skulle vore starta opp i 2018 og ei ny liste skulle vore presentert i 2020, fem år etter førre utgåve. På grunn av intern ressurskapasitet i Artsdatabanken, med både økologisk risikovurderingar av framande arter og ny raudliste for naturtypar som begge vart fullført i 2018, har Artsdatabanken sett seg nøydd til å utsetja oppstarten til 2019 og med lansering tentativt planlagt i 2021.

Røynslene frå risikovurderingane av framande arter og raudlistene for arter og naturtypar avdekkar at det no er naudsynt med revisjon av arbeidsmåte og arbeidsdeling mellom Artsdatabanken og institusjonane som har leiarar og medlemmer i ekspertkomiteane. Artsdatabanken har starta ei vurdering av dette og vil kome med tilrådingar for desse sykliske prosessane i 2019.

Infrastruktur for dataflyt og formidling

Hovudmål: Artsdatabanken skal vere drivande i utviklinga av infrastruktur for innsamling, handsaming og formidling av data om naturmangfaldet i Noreg.

Økologisk grunnkart

Økologisk grunnkart (ØG) er ei satsing politisk fremma gjennom Meld. St. 14 (2015-2016). Arbeidet er leia av Miljødirektoratet og finansiert over kap. 1410 i statsbudsjettet. Artsdatabanken har ansvar for etablering av infrastruktur for dataflyt, mobilisering, etablering og distribusjon av viktige kartlag.

ØG skal ha mange kartlag innafor tema som: Arter, landskapstypar, naturtypar og miljøvariablar. Artsdatabanken skal samordna dataflyt, etablere innsynsportalar og karttenester. Prioritering av kartlag skjer i ei tverrsektoriell direktoratsgruppe, leia av Miljødirektoratet og der Artsdatabanken deltek i sekretariatet.

Artsdatabanken og Miljødirektoratet har etter oppdrag frå KLD søkt å avklare korleis ØG skal utviklast, både med omsyn til dataflyt, teknisk infrastruktur, roller og formidling av data til brukarane. Det har òg vore naudsynt med avklaringar med KLD på område der grenseflatane mellom Artsdatabanken og Miljødirektoratet er kompliserte. Prinsippet er at Artsdatabanken skal forvalte nøytrale NiN-baserte grunndata (etter fagstandarden NiN-Core) i eigen teknisk infrastruktur. Artsdatabanken skal også etablere og drifte ein forvaltningsportal der desse nøytrale dataene kan formidlast, men i same forvaltningsportal skal også forvaltningsverdsette, kartlagde data frå Miljødirektoratet og andre datakjelder vera tilgjengelege. Desse datasetta skal også vere tilgjengelege for brukarane i Geonorge.no.

Artsdatabanken har etablert utkast til eigen fagstandard (NiN-Core) for kartlegging av naturtypar basert på NiN-systemet. Ferdigstilling av denne fagstandarden har av kapasitetsmessige omsyn vorte utsett i 2018, men vi tek sikte på å kome i mål etter høyring/godkjenning i 2019. Dette skjer i samarbeid med institusjonar som kartlegg naturtypar og Statens Kartverk.

Landskapstypar, kartlagde naturtypar og miljøvariablar i ØG skal vere i samsvar med Natur i Noreg (NiN). Artsdatabanken har i 2018 kome langt i arbeidet med utvikling av teknisk infrastruktur og innsynsløysing på kart, med ein prototype for naturtypar (NiN-kart) i 2018. Av kapasitetsomsyn har arbeidet vorte gjennomført ved ein kombinasjon av eigne utviklarar og eksterne konsulentar gjennom tenestekjøp.

Alle kartdata frå Miljødirektoratet si kartlegging i perioden 2010-2017 er no tilgjengelege i piloten for kartportalen. Gjennom samarbeid med Norges geologiske undersøkelse (NGU) og Norsk institutt for naturforskning (NINA) er det også tilgjengeleg eigne heildekkande kartdatasett for miljøvariablar. Førebels har dette resultert i følgjande datasett: NGU: kalkinnhald i berggrunn, ultramafisk berggrunn, dominerande kornstorleik og erosjonsmotstand i marine sediment. NINA: Landskapstypekart (inkludert kart over landskapsgradientar), bioklimatiske soner og bioklimatiske seksjonar. Statens kartverk: Høgdedata og isbrear. Vidare samhandling med desse og andre dataeigarar, mellom anna ved å formidle marine datasett, vil verta ei viktig og omfattande oppgåve i åra som kjem for å realisere mest mogleg data i ØG.

Natur i Noreg

Natur i Noreg er Artsdatabanken sitt type- og beskrivelsessystem for naturvariasjon. NiN skal være vitenskapelig basert og vert revidert på grunnlag av gjeldande kunnskap. Artsdatabanken har hovudansvaret for å utvikle og tilrettelegge NiN-metodikken slik at denne kan brukast i miljøforvaltninga og sektorane si kartlegging (Oppfølging av Meld. St 14 (2014-2016) Natur for livet). Den same stortingsmeldinga viser også til at NiN skal leggjast til grunn for all kartlegging av naturtypar i offentlig regi.

For å sikre høg vitenskapelig kvalitet på arbeidet med NiN er det etablert eit vitenskapelig råd for NiN. Rådet har ansvaret for å ta stilling til forslag til endringar i prinsipp, typeinndeling og beskrivelsessystem i NiN, slik at systemet er mest mulig oppdatert i høve til gjeldande kunnskap om norsk naturtypevariasjon. Det vitenskapelige rådet for NiN vart på slutten av 2018 reetablert og skal jobbe mot ein betra versjon av NiN fram til 2022. I 2018 vart ein feltvegleiar for kartlegging etter NiN i terrestriske system revidert og publisert. Ein første versjon av ein marin feltvegleiar og ein feltvegleiar for ferskvatn er under publisering. Artsdatabanken har og gjeve fagleg støtte til feltkartlegging av natur etter Natur i Noreg (NiN).

Artskart

Karttenesta Artskart er ei sentral kjelde til stadfesta informasjon om førekomst av arter. Tenesta har mange brukarar i mellom anna forvalting, forskning, organisasjonar og ålmenta. Artskart er no kopla opp mot Artsdatabanken sitt arbeid med ØG. Ved årsskiftet var det tilgjengeleg om lag 28 millionar artsfunn av over 40 000 arter frå 188 kjeldedatabasar, levert av 39 norske institusjonar og nokre GBIF noder utanfor Noreg. Trenden dei siste åra har vore at ny datatilgang frå universitetsmusea har minka, og at data frå friviljug borgarrapportering i Artsobservasjonar har auka.

Artskart vart oppgradert med ny versjon i 2017, men det er framleis teknisk gjeld i løysingane for formidling av data frå denne versjonen gjennom kanalar som API-tenester, WMS/WFS og andre format. Mellombels drift av ein tidlegare versjon medfører ekstra ressursbruk. Arbeidet med å migrere og ferdigstille tenestene har i 2018 ikkje kunne prioriterast grunna underkapasitet i Artsdatabanken sin utviklarstab.

Artsobservasjonar

Rapporteringsverktøyet Artsobservasjonar held fram å vere ein suksess. Artsobservasjonar vart lansert i mai 2008 og hadde dermed 10-årsjubileum i 2018. Ved årsskiftet nærma det seg 20 millionar funn i tenesta. Artsobservasjonar inneheld rapportar på over 23.500 arter, som er 1200 fleire arter enn på same tid i fjor. Auken er størst på virvellause dyr.

Artsdatabanken held fram å ha fokus på brukarane gjennom brukarstøtte, informasjon, kommunikasjon, oppretting av feil i tenesta og tilrettelegging av etterspurt funksjonalitet. Det har vore arbeid med etablering av funksjonalitet for overvaking av arter. Det er no òg utvikla ei mobilvenleg løysing for rapportering og søk, som kan nyttast for enklare rapportering ute i naturen.

I 2018 vart det lyst ut tilskot til brukarstøtte og validering av artsfunn i Artsobservasjonar. Basert på tildelingskriteria vart det Sabima og Norsk ornitologisk foreining som i perioden 2018-2020 skal stå for dette arbeidet i samarbeid med Artsdatabanken.

Gjennom kunngjering i 2018 vart også vitskaplege institusjonar invitert til å søkje tilskot til kvalitetssikring av artsfunn der valideringsprosenten er låg. NINA og Biofokus skal utføra dette i 2019.

Framdrifta på arbeidet med tenesta har i 2018 vore prega av låg administrativ kapasitet, dessutan treng nytilsette utviklarar tid på å kjenne det tekniske systemet godt nok for å vere produktive. Det har difor ikkje vore fokus på å nå store nye mål, men heller på å drifte og oppretthalde systemet.

GBIF

Artsdatabanken og GBIF-Noreg har også i 2018 hatt samarbeid om datamobilisering frå datakjeldene. Her har Artsdatabanken ei større rolle enn tidlegare ved å ha ansvar for hausting frå kjelder i offentleg forvaltning. Grunna utfordringar med teknisk IT-kapasitet i Artsdatabanken har arbeidet med datamobilisering i 2018 måtte avgrensast sidan arbeidet med ØG har hatt prioritet.

Norsk marint datasenter (NMDC)

Artsdatabanken har delteke i forskingsrådsprosjektet NMDC som vert leia av Havforskningsinstituttet. NMDC arbeider for å gjera marine datasett tilgjengeleg for forskning og forvaltning. Artsdatabanken har i 2018 gjort data tilgjengelege i NMDC sin infrastruktur og tenester, og har levert oppdaterte marine datasett til denne infrastrukturen. Prosjektet har frå 2018 gått inn i ein 5-årig driftsfase med lågare aktivitet.

Teknisk utviklingsarbeid med infrastruktur

Alle produkta og tenestene i Artsdatabanken fordrar eit teknisk utviklingsarbeid. Dette omfattar oppbygging av databasar med brukargrensesnitt for datainnlegging, forretningslogikk, feilretting og funksjonalitet for datapublisering. I 2018 har dette omfatta følgjande produkt og tenester:

- Risikovurdering av framande arter – database, innsyn og publisering
- Raudliste for naturtypar – database, innsyn og publisering
- Artskart og Artsobservasjonar med tilhøyrande tenester
- Drift av Artsnamnebase med vidareutvikling av importfunksjonalitet
- Etablere nettsider og API-tenester (databanken) basert på mikrotenestearkitektur

Arbeidet med å fjerne digital gjeld har vore eit prioritert område i 2018, dette omfattar mellom anna å migrere drift av gamle serverarar over til nye og gjennomgåande teknisk dokumentasjon av fagsystem. Overgangen frå NTNU til eiga verksemd under KLD har medført arbeid med utfasing og erstatning av enkelte tenester frå NTNU. Artsdatabanken har hatt utfordringar med å etablere nye lisensar og å få istand mellombels løysingar for drift av personleg IT-utstyr i påvente av at felles IT-drift av administrative system skal leverast frå Miljødirektoratet. Innflytting i nye lokale har også medført arbeid med planlegging, etablering og tilrettelegging av infrastruktur og tekniske løysingar.

Namn og taksonomi

Artsdatabanken sitt namneregister Artsnamnebasen er primærkjelda for taksonomi og nomenklatur for arter som er funne i Noreg. Eit oppdatert online namneregister er ryggraden for forskingsmiljø, forvaltingsinstitusjonar og frivillige organisasjonar, samt for Artsdatabanken sine eigne tenester og produkt. Artsnamnebasen hadde ved årsskiftet nær 185 000 vitskaplege namn, derav namn på 46 886 arter observert i Noreg. Vidare var det registrert rundt 45 000 norske namn på bokmål, nynorsk og nordsamisk, av desse 2864 nordsamiske populærnamn. Den daglege forvaltninga av namn i Artsnamnebasen vert gjort av namneredaktørar. Datamobilisering skjer i tillegg via kartleggingsprosjekta i Artsprosjektet. I 2018 vart eit større etterslep av manglande revisjonar teke hand om og fleire større namnelister vart importert. I tillegg til importen av nemnde 2864 nordsamiske namn, vart også ein større karplantererevisjon gjennomført, og 1600 nye sopppamn og 12 310 vitskaplege namn og 10 222 norske namn på alle fuglar i verda kom også på plass i løpet av året. I 2019 er det særlig arbeidet med en ny versjon av Artsnamnebase som vert prioritert i Artsdatabanken sitt arbeid med artsnamn.

Ny kunnskap

Hovudmål: Artsdatabanken skal bidra til å skaffe ny kunnskap om naturmangfaldet i Noreg

Artsprosjektet

Artsprosjektet vart oppretta av Klima- og miljødepartementet i 2009 for å styrke kunnskapen om artene i Noreg. Artsprosjektet skal også styrke kompetansen i biosystematikk. Styrkinga skjer mellom anna gjennom å støtte Forskarskulen i biosystematikk (ForBio), i samfinansiering med Norges Forskningsråd. ForBio er no vel etablert og gjennomførte i 2018 eit breitt spekter av kurs i artskunnskap, metodar og karriereutvikling. Kursa vert arrangert i samarbeid med mellom anna det svenske artprosjektet, GBIF og andre kursarrangørar som DEST og NABIS (Nordic Academy of Biodiversity and Systematic Studies). Kursa er primært retta mot MSc- og PhD-studentar og postdocs, men er òg opne for andre interesserte.

Artsprosjektet skal gjennom kartlegging medverka til ei langsiktig oppbygging av kunnskap om artsmangfaldet i Noreg, med særleg vekt på dårleg kjende arter. Ny kunnskap frå kartlegginga fører mellom anna til å halda namneregisteret Artsnamnebasen og karttenesta Artskart oppdatert med ny informasjon om kva arter som finst i Noreg og kvar dei finst geografisk.

Frå 2009 og fram til i dag er det funne nærare 2900 nye arter for Noreg, av desse rundt 350 nye arter frå kartleggingsprosjekt som vart avslutta i 2018. Av alle nye arter for Noreg er om lag 30 % nye for vitskapen. Totalt var det i 2018 heile 28 kartleggingsprosjekt som det er løyvd støtte til gjennom tidlegare utlysningar. Åtte nye prosjekt starta i 2018, desse skal kartleggje leddormar i hamner og leddormar frå djuphavet, nakensneglar, rotsopp i kystlynghei, tjukksekksoppar på bark og ved, stikkmygg og sviknott, augefluger og soppmugg i Nordland. Sju prosjekt er avslutta i løpet av 2018: Insekt på rikmyrer i Hedmark, soppmugg i Finnmark og Troms, blåvedsoppar, raudsporesoppar, tangloppar, hydrozoer, hoppekreps og vassloppar i norske havområde. Prosjektperioden til ytterlegare seks prosjekt gjekk ut 31. desember 2018. Kunngjering av tilskot til kartlegging av arter for 2018 vart kunngjort i februar. Styret vedtok i september at 8 nye kartleggingsprosjekt skulle få tilsagn om tilskot. Desse prosjekta har oppstart i 2019. For å framskunda tilskotsprosessen slik at Artsdatabanken vert synkronisert med budsjettføresetnader som bruttobudsjettet verksemd, var det i tillegg ei ny kunngjering av tilskot til kartlegging av arter i november 2018. Grunna redusert budsjett vart den årlege samlinga for kartleggingsprosjekta (Artsprosjektdagane) kansellert i 2018.

Frå Artsprosjektet kjem det kontinuerleg materiale for å byggje opp eit referansebibliotek med DNA-strekkodar for norske arter. Dette skjer ved at artsprøvar samla inn gjennom kartlegginga vert gjort tilgjengeleg for Norwegian Barcode of Life (NorBOL). Referansebiblioteket skal vera ein ressurs for forskning og forvaltning av naturmangfaldet i Noreg. Per 31. desember 2018 er nærmare 16 500 arter registrert med ein strekkode i dette biblioteket. I oktober arrangerte NorBOL ein workshop i DNA-strekkoding der kartleggingsprosjekta tok med sitt eige materiale og fekk ei praktisk og teoretisk innføring i metoden. NTNU Vitskapsmuseet og Artsdatabanken skal i 2019 arrangere ein stor internasjonal konferanse i Trondheim på DNA-strekkoding, 8th Barcode of Life Conference, og det har vore gjennomført planlegging av arrangementet i 2018.

Arter på nett

Artsprosjektet skal bidra til å styrkja formidlinga om artsmangfaldet i Noreg, gjennom m.a. Arter på nett. Arter på nett har som mål å gje ulike brukargrupper enkelt tilgjenge til kvalitetssikra og oppdatert informasjon om alle artene som finst i Noreg. Tenesta samlar, genererer og deler opne data i form av tekst, bilete, film, lydar og nøklar for artsbestemming. I 2018 er det hittil publisert informasjon om 329 taksa, dei fleste av desse òg med engelsk tekst. Nye artsgrupper er gallveps, små krepsdyr i ferskvatn, ferskvass-svamp med nøklar for artsbestemming, nokre framande arter som til dømes villsvin og kanadagås og ein nøkkel for artsbestemming av amfipodar. Totalt er det per 31. desember 2018 publisert 2977 taksa, av desse er 2420 arter medan resten er høgare taksa. Grunna redusert budsjett i 2018 vart det ikkje lyst ut tilskott til å gjere artsdata tilgjengeleg i Arter på nett. Dette er første året sidan 2013 det ikkje vart lyst ut tilskott. Ein samarbeidsavtale med BioCEED, Universitetet i Bergen, om teknisk vidareutvikling av nøklar for artsbestemming vart inngått hausten 2018. Det vart òg inngått ein samarbeidsavtale med NHM-UiO om fagleg rådgjeving i det tekniske utviklingsarbeidet for redaktør av nøklane for artsbestemming.

Eigenskapsbank

Ein eigenskapsbank med standardiserte opplysningar om eigenskapane til arter vil kunna vera eit nyttig verktøy for forskning og forvalting. På oppdrag frå Artsdatabanken (Artsprosjektet) har ei gruppe ekspertar greidd ut kva for artseigenskapar som bør inngå i ein slik bank. Arbeidet vert sett i samanhang med aktuelle internasjonale standardar. Arbeidet vart ferdigstilt i mai 2018 og tilrådingar i rapporten vil danna grunnlag for Artsdatabanken sitt vidare arbeid med dette i 2019.

Relevant forskingsaktivitet

Ein av dei tilsette i Artsdatabanken har fått forskningsmidlar frå Norges Forskningsråd til å gjennomføre ein offentlig PhD innan biodiversitetsinformatikk. Dette arbeidet kan gje Artsdatabanken metodar og verktøy for å effektivisere tilgangen til sikrere og lettare tilgang til artsdata ved artsbestemming via biletgjenkjenning i kombinasjon med nøklar til artsbestemming. Også analysemetodar for å evaluere og kvalitetssikre ikkje-systematiske geografiske artsdata inngår i dette arbeidet og kan auke tryggleiken ved bruk av data frå Artsobservasjonar.

Kommunikasjon

Hovudmål: Artsdatabanken skal vera ein nyskapande, synleg og respektert formidlar av kunnskap om naturmangfaldet.

Eksponering

Lanseringa av Framandartslista gjorde Artsdatabanken godt synleg i både riksdekkande, regionale og lokale medium – i hovudsak gjennom faktaorienterte saker om arter og risiko. Lanseringa av Raudlista for naturtypar fekk også mykje omtale. Artsdatabanken har òg oppnådd eit stort publikum i sosiale medium, i august runda vi 5000 likarar på Facebook og 1000 likarar på Instagram og Twitter.

Store lanseringar

I 2018 har lanseringane av Framandartslista og Raudlista for naturtypar vore det mest sentrale i Artsdatabanken sitt kommunikasjonsarbeid. Sentrale aktivitetar har vore:

- Utvikling av nettløysingane for risikovurderingar med brukarundersøking, programmering, grafisk design, og publisering

- Medverknad i utvikling av mellombels innsynsløysingar for framande arter og raudlista for naturtypar
- Planlegging av kommunikasjonsopplegg kring innsyn og lanseringar
- Innsal mot media og koordinering av mediehendingar
- Gjennomføring av lanseringsarrangement

Hovudtyngda av kommunikasjonsressurssene har gått med til dei store lanseringa i 2018, i tillegg til ressursar frå andre team i Artsdatabanken. Vi har likevel fått utvikla eit intranett for Artsdatabanken og utført ulike grafiske oppdrag. Hausten 2018 leide vi inn eksterne ressursar for å gjennomføra ein brukartest på Artsdatabanken.no.

Internasjonal aktivitet

Hovudmål: Artsdatabanken skal ha eit internasjonalt engasjement der samhandling med andre aktørar skapar synergi og meirverdi.

Internasjonal aktivitet om framande arter

Artsdatabanken sin metode for økologisk risikovurdering av framande arter (GEIAA) har vorte brukt i Sverige. Vi har tilrettelagt retningslinjene våre og databasen for bruk i Sverige. Vi har også hjulpet den svenske ArtDatabanken med brukarstøtte i arbeidet med økologiske risikovurderingar av framande arter. For å kommunisere metoden internasjonalt har vi òg tilrettelagt ein engelsk versjon av retningslinjene. Metoden og resultata frå vurderingane vart presentert på Neobiota-konferansen om framande arter i Irland i september. Dei engelske nettsidene om framande arter har vorte oppdatert.

GBIF

Artsdatabanken har delteke i den norske delegasjonen til det årlege møtet i Governing Board i GBIF. I 2018 var dette møtet og konferansen halden i oktober i Kilkenny, Irland. Fleire internasjonale initiativ innan biodiversitetsinformatikk vart presentert. Det mest nyttige for Artsdatabanken er arbeidet ved institusjonen Naturalis i Nederland der ein internasjonal artsnamnebase skal utformast.

Organisasjon

Hovudmål: Artsdatabanken skal vera ein dynamisk organisasjon med fokus på trivnad, produktivitet og samhandling.

Lokale

Artsdatabanken har i 2018 flytta frå NINA-huset til Pirsenteret. Dette har kravd ein del administrative, tekniske og økonomiske ressursar. Resultatet er ein godt fungerande arbeidsplass med tilstrekkeleg plass, funksjonell arrondering av arbeidsplassar, gode møteromfasilitetar og tekniske infrastrukturar. Arealet er nesten dobla, enno innanfor statlege arealnормer, men til ein lågare kostnad pr. arealeining.

Organisasjonsutvikling

Artsdatabanken har gjennomført ei omstrukturering av den interne organiseringa for å normalisere kontrollspenn med aukande tal på tilsette. Det er no etablert 5 team; arter og naturtypar, risikovurderingar og kart, IT, kommunikasjon og administrasjon. Overgangen til eiga verksemd utanfor NTNU har medført omfattande arbeid med formelle funksjonar for samhandling i organisasjonen. Det er òg etablert fagforeiningar, samarbeidsorgan mellom leiinga og tillitsvalde, organisering av tilsettingsprosesser, AMU, beredskap og administrative rutinar.

Administrative fellesløysingar hjå miljøetatane

KLD har teke initiativ til ein strategi for administrative fellesløysingar i miljøetatane. Artsdatabanken har også delteke i denne i 2018. Det er spesielt 3 område som vil bidra til at Artsdatabanken i 2019 får tilgjenge til løysingar som vart borte då Artsdatabanken vart lausriven frå NTNU:

- Strategisk kompetanse på innkjøp og tilskotsforvalting
- IT-drift av administrative system
- Teknisk drift av arkiv

IV. Styling og kontroll i verksemda

Artsdatabanken har i heile 2018 vore eit fagleg uavhengig forvaltingsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet (KLD) med eige styre og eigen direktør. Artsdatabanken er ei bruttobudsjettert verksemd med nettoføringsordning. Mandatet, styresamansetjinga og instruksen til Artsdatabanken har vore under omforming i løpet av året. Styresamansetjinga frå 2017 vart forlenga fram til 31.8.2018 og nytt styre vart oppnemnt av KLD same dato. Eit nytt mandat for Artsdatabanken vart vedteke ved kongeleg resolusjon 31.8.2018 og ny instruks vart vedteke av KLD med verknad frå 1.9.2018. KLD har også oppnemnt ei rådgjevande forvaltningsgruppe for Artsdatabanken. Artsdatabanken har hatt eit første møte med denne gruppa og gruppa har vald styrerepresentant.

Artsdatabanken sitt styre er ansvarleg for den faglege verksemda innanfor dei rammer og mål som vert gjeve av departementet i tildelingsbrevet, og legg dei overordna måla for Artsdatabanken til grunn for arbeidet sitt. Arbeidsoppgåver og ressursbruk i 2018 har vore godt forankra i vedtaket i styret knytt til plan og budsjett, og måloppnåinga har vore kontinuerleg rapportert til styret gjennom året. Det har vore fem styremøte i 2018, derav tre med det gamle styret. Styret har spesielt prioritert at det i 2018 skulle arbeidast med systematiske tiltak for å redusere digital gjeld og ivareta sentral infrastruktur som artsnamnebase.

Effektivisering og gevinstrealisering er i fokus i Artsdatabanken som heildigital verksemd. Artsdatabanken har hatt ekstern evaluering og interimrevisjon frå Riksrevisjonen hausten 2018. Resultatrapporteringa frå dette er at Riksrevisjonen ikkje har funne noko som ikkje er i samsvar med økonomireglementet i staten.

V. Vurdering av framtidsutsikter og risiko

Fagleg sjølvstende

Artsdatabanken har etablert seg som ein uavhengig og nøytral leverandør av kunnskap om naturmangfald i Noreg. Det er etablert eit godt forhold til kunnskapsleverandørar og brukarane. Artsdatabanken erfarer at vi har eit godt omdøme i samfunnet. Ved å levere pålitelege fakta skaper Artsdatabanken meirverdi i kunnskapsgrunnlaget for forvaltninga av norsk natur.

Både Artsdatabanken og vårt nye eigardepartement er opptatt av at vår rolle og omdømme ikkje skal svekkast som følge av tilknytinga til nytt departement. Å realisere Artsdatabanken sitt faglege sjølvstende vil vere et prioritert fokusområde i åra som kjem.

På denne bakgrunn kjem Artsdatabanken til framleis å spele ei viktig rolle i Regjeringa sin politikk for kunnskapsbasert forvaltning av natur.

Oppgåver, ressursar og utfordringar

Ein av dei største utfordringane Artsdatabanken har hatt dei siste åra har vore å ha nok tilsette til å handtere aukande etterspurnad og samtidig ivareta god drift og naudsynt vidareutvikling av eksisterande fagsystem og oppgåver. Erfaringa er at organisasjonen har sårbar leveransekapasitet når uforutsette hendingar oppstår (sjukdom, omprioriteringar, endringar i staben etc.). Endringar i arbeidsmåte og frekvens i arbeidet med risikovurdering av framande arter og raudliste for arter og naturtypar vil redusere krevjande arbeidstoppar for Artsdatabanken.

Arbeidet med Økologisk grunnkart er krevjande og store tenestekjøp er gjennomført for å bygge opp teknisk infrastruktur for dette. Økologisk grunnkart vil gje samfunnet eit betre grunnlag for kunnskapsbasert forvaltning av natur. Fleire sektorstyresmakter er involvert i prosessane, godt samarbeid og god rolleavklaring er etablert, dermed er viktige fundament til stades for å lukkast med etablering av Økologisk grunnkart.

Å kunne rekruttere IT-fagleg kapasitet er utfordrande med den store etterspurnaden etter slik kompetanse i arbeidsmarknaden. Å gå frå nettofinansiert verksemd og den administrativ kapasitet ved NTNU til å vere eit sjølvstendig forvaltingsorgan, har vore krevjande. Dette vil truleg stabilisere seg når oppstartsåret 2018 er omme. Erfaringane er at KLD har gjort mykje for å følge opp dei administrative utfordringane i Artsdatabanken som ny verksemd.

Det systematiske arbeidet med planer og arbeidsprosesser i Artsdatabanken vil skape grunnlag for prioritering og fokus på kjerneoppgåvene. Dette bidrar til å effektivisere og optimalisere arbeidsmåtar og oppgåveløysing. Å vere ei verksemd som også har vilje og evne til dynamikk og ta i bruk ny teknologi er eit viktig mål for organisasjonsarbeidet. Å kome vidare med digitalisering av kunnskapsinnsamling, prosessering og formidling er utfordringar som Artsdatabanken vil vere med på å løyse i åra som kjem.

Økonomirapportering

Sjå eige vedlegg med rekneskapsrapport for 2018

Årsrapport Del VI. Årsregnskap

Artsdatabanken

Ledelseskommentar årsregnskapet 2018

Formål

Artsdatabanken er en nasjonal kunnskapsbank om naturmangfold i Norge. Artsdatabankens viktigste oppgave er å forsyne samfunnet med oppdatert og lett tilgjengelig kunnskap om naturtyper, arter og populasjoner (genetisk variasjon). Artsdatabanken skal ha en fri og uavhengig stilling i alle faglige spørsmål.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet, og retningslinjer fra Klima- og miljødepartementet. Regnskapet gir et dekkende bilde av Artsdatabankens disponible midler, regnskapsførte utgifter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2018 har Artsdatabanken disponert tildelingen på utgiftssiden, over kap. 1411 på til sammen kr 81,2 mill. I tillegg har Artsdatabanken mottatt tildelingen og fullmakter over kap 1410 post 21 på til sammen kr 16,333 mill.

Artskontorrapporteringen viser at netto rapporterte utgifter til lønn og sosiale utgifter var kr 23,4 mill. når offentlige refusjoner til lønn er trukket fra. Netto rapporterte investerings- og finansutgifter er på kr 4,4 mill. Utgifter til flytting og tilrettelegging av nye lokaler for Artsdatabanken ligger i dette beløpet.

Andre utbetalinger til drift utgjør kr 23,9 mill. Av dette utgjør kjøp av fremmede tjenester kr 18,1 mill. Dette er i hovedsak utbetalinger knyttet til tjenestekjøp vedrørende IT-utvikling og produksjon av fremmede arter og rødliste for naturtyper.

På kapittel 1411 post 01 har Artsdatabanken regnskapsført kr. 30,5 mill. Regnskap for 2018 korrigeres med kr 161 000 i brevlig postering. Posten har et mindreforbruk på kr 1,608 mill. Dette tilsvarer 5 % av tildelte midler. En vesentlig del av mindreforbruket skyldes at Artsdatabanken, i forbindelse med nye tilsetninger fikk seinere tiltredelse enn beregnet i budsjettet.

På kap. 1411 post 21 har Artsdatabanken i 2018 i utgangspunktet et mindreforbruk på 11,6 mill. kroner. Dette utlignes mot merforbruk på kap. 1411 post 70 på kr 10,0 mill. som kan benyttes på kap 1411 post 21. Mindreforbruk på kap 1411 post 21 kan i sin helhet overføres til 2019.

På kap 4411 post 02 har Artsdatabanken en merinntekt på kr 2,605 mill. Merinntekten skyldes hovedsakelig overførte midler knyttet til lønnsområdet og til EUBON-prosjektet overført fra NTNU.

Artsdatabanken er i tildelingsbrevet fra KLD og i supplerende tildelingsbrev for 2018 gitt anledning til å belaste kap. 1410.21 Miljøforskning og miljøovervåkning inntil kr 16,333 mill. Den spesielle budsjettforutsetningen var at vilkår for tildelingen og krav til rapportering skulle spesifiseres i eget brev fra Miljødirektoratet. Denne spesifiseringen kom i eget brev datert 29.6.2018 fra Miljødirektoratet. Av dette brevet fremgår at de spesielle driftsutgiftene for de spesifiserte prosjektene har en ramme på kr 14,363 på kr 419 000. I dette beløpet ligger kostnad til andel av driftskostnader ved Artsdatabanken på kr 400 000. Artsdatabanken har ikke anvendt differansen, kr 1,97 mill., mellom tildelingsbrevet fra KLD og budsjettrammen fra Miljødirektoratet

Artsdatabanken disponerte i 2018 totalt kr 19,4 mill. over post 70 Tilskudd til arter og naturtyper. Disse midlene hadde i tildelingsbrevet på post 70 opprinnelig en ramme på kr 11,441 mill. I supplerende tildelingsbrev ble rammen på post 70 øket med kr 8,0 mill. da post 50 ble nedlagt.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ansvarlig for kvalitetssikring og godkjenning av årsregnskapet for Artsdatabanken. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. Revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2019.

Trondheim 06.03.2019

Einar Hjorthol
direktør

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskapet for Artsdatabanken er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Artsdatabanken er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Artsdatabanken har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Artsdatabanken har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva Artsdatabanken har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Artsdatabanken står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra Artsdatabanken selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsrapporteringen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Artsdatabanken har rapportert til

statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Artsdatabanken har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Note 8 til artskontorapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2018

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2018	Merutgift (-) og mindreutgift
1410	Miljøforskning og miljøovervåkning	21	Miljøovervåkning og miljødata		16 333 000	13 944 338	2 388 662
1411	Artsdatabanken	01	Driftsutgifter		32 158 000	30 549 903	1 608 097
1411	Artsdatabanken	21	Spesielle driftsutgifter		29 592 000	17 955 606	11 636 394
1411	Artsdatabanken	70	Tilskudd til arter og naturtyper		19 441 000	29 456 000	-10 015 000
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter		0	5 404 804	
Sum utgiftsført					97 524 000	97 310 651	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2018	Merinntekt og mindreinntekt(-)
4411	Artsdatabanken	02	Diverse inntekter	14 456 000	17 060 579	2 604 579
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse	0	36 787	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift	0	2 880 129	
Sum inntektsført					14 456 000	19 977 495

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

Kapitalkontoer

60095001	Norges Bank KK /innbetalinger				17 577 421	
60095002	Norges Bank KK/utbetalinger				-94 008 619	
714414	Endring i mellomværende med statskassen				-901 958	
Sum rapportert					0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		31.12.2018	31.12.2017	Endring
714414	Mellomværende med statskassen	-901 958	0	-901 958

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
141 021		16 333 000	16 333 000
141 101		32 158 000	32 158 000
141 121		29 592 000	29 592 000
141 170		19 441 000	19 441 000
441 102		14 456 000	14 456 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 70 til 21	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
141 101		1 608		1 608				1 608	1 607 900	1 608
141121/441102	"kan overføres""kan nyttes under post 70"	11 636		11 636	2 605	-10 015		4 226		4 226
141 170	"kan nyttes under post 21"	-10015		-10 015		10 015		0		
*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.										

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Tildelinger på andre kapitler enn etatens egne

Artsdatabanken har mottatt en tildeling fra KLD med anledning til å belaste kap 1410 post 21 med 16,333 mill. kr. Den spesielle budsjettforutsetningen var at vilkår for tildelingen og krav til rapportering skulle spesifiseres i eget brev fra Miljødirektoratet. Denne spesifiseringen kom i eget brev datert 29.6.2018 fra Miljødirektoratet. Av dette brevet fremgår at de spesielle driftsutgiftene for de spesifiserte prosjektene har en ramme på 14,363 mill. Posten viser et mindreforbruk i forhold til denne rammen på kr 419 000. I dette beløpet ligger kostnad til andel av driftskostnader ved Artsdatabanken på kr 400 000. Artsdatabanken har ikke anvendt differansen, kr 1,97 mill., mellom tildelingsbrevet fra KLD og budsjettrammen fra Miljødirektoratet.

Stikkordet «kan overføres»

Tildelingen på 141121 og 441102 (merinntekter) er gitt stikkordet "kan overføres". Ubrukte midler på disse poster kan derfor overføres til 2019.

Maks. overførbart beløp

På driftspostene kan et beløp tilsvarende inntil 5% av bevilgningen overføres til neste år.

For poster med stikkordet "kan overføres" kan ubrukt bevilgning overføres til de to neste budsjettår. I praksis betyr det at maksimum overførbart beløp er summen av siste to års bevilgning.

Artsdatabankens ubrukte beløp på kap. 1411 post 01 er 1 608 000 kroner. Dette beløpet er under grensen på 5%, og hele beløpet regnes derfor som mulig overføring til 2019.

.

Stikkordet «kan benyttes under»

Kap. 1411, postene 21 og 70 ses i sammenheng, slik at grunnlag for overføring og maks. overførbart beløp ses i sammenheng. Dermed vil restbeløp på de respektive postene kunne overføres til 2019.

Virksomhet: M8 - Artsdatabanken

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2018

	Note	2018	2017
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	926 936	0
Salgs- og leieinntekter	1	16 133 642	0
Andre inntekter	1	0	0
Sum inntekter fra drift		17 060 579	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	23 436 635	0
Andre utbetalinger til drift	3	23 940 784	0
Sum utbetalinger til drift		47 377 419	0
Netto rapporterte driftsutgifter		30 316 840	0
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
Sum investerings- og finansinntekter		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	4 412 399	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	29	0
Sum investerings- og finansutgifter		4 412 428	0
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		4 412 428	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	40 116 000	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		40 116 000	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		36 787	0
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		2 880 129	0
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633,		5 404 804	0
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		2 487 888	0
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		77 333 156	0

Oversikt over mellomværende med statskassen **

Eiendeler og gjeld	2018	2017
Fordringer	0	0
Kasse	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-897 169	0
Skyldige offentlige avgifter	-5 352	0
Annen gjeld	563	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-901 958

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Kontrollsum:

77 333 156

77 333 156

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2018	31.12.2017
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	926 936	0
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	926 936	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Diverse tilfeldige inntekter	16 133 642	0
Sum salgs- og leieinnbetalinger	16 133 642	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	17 060 579	0

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2018	31.12.2017
Lønn	18 443 518	0
Arbeidsgiveravgift	2 880 129	0
Pensjonsutgifter*	2 193 768	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-499 820	0
Andre ytelser	419 040	0
Sum utbetalinger til lønn	23 436 635	0
Antall årsverk:	26	x

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2018	31.12.2017
Husleie	2 229 490	0
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	575 890	0
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
Mindre utstyrsanskaffelser	159 319	0
Leie av maskiner, inventar og lignende	548 959	0
Kjøp av fremmede tjenester	18 113 240	0
Reiser og diett	809 366	0
Øvrige driftsutgifter	1 504 521	0
Sum andre utbetalinger til drift	23 940 784	0

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2018	31.12.2017
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2018	31.12.2017
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	29	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	29	0

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2018	31.12.2017
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	1 145 541	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	3 266 858	0
Sum utbetaling til investeringer	4 412 399	0

	31.12.2018	31.12.2017
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2018	31.12.2017
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2018	31.12.2017
Tilskudd universiteter	40 116 000	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	40 116 000	0

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.**Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**

	31.12.2018	31.12.2018	
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignend	0	0	0
Sum	0	0	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-143 354	0	-143 354
Skyldig skattetrekk	-897 169	-897 169	0
Skyldige offentlige avgifter	-5 352	-5 352	0
Annen kortsiktig gjeld	563	563	0
Sum	-1 045 312	-901 958	-143 354
Sum	-1 045 312	-901 958	-143 354

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B